

Vår saksbehandler
Gro Aalbu

Referanse
GRAA/2014/11-143/040

Behandles av	Utvalgssaksnr	Møtedato
Kommunestyret		

Høring - Forenkling av utmarksforvaltningen.

Vedlegg

- 1 Høringsbrev Forenkling av utmarksforvaltningen
- 2 Rapport fra faggruppen, levert desember 2014.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Høringsuttale fra Utmarkskommunenes Sammenslutning, datert 6. februar 2015. Kan leses på www.utmark.no nyhet nr 6/15.

Saksopplysninger

En faggruppe nedsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, (KMD) i samarbeid med Klima- og miljødepartementet (KLD) og Landbruks- og matdepartementet (LMD), har avgitt sin rapport med forslag til tiltak for å forenkle utmarksforvaltningen. Gruppens mandat ble utarbeidet i samarbeid mellom de tre departementene. Faggruppen ble bedt om å ta utgangspunkt i regjeringserklæringen fra Sundvollen, punkt 8 «Levende lokaldemokrati». Forslagene fra faggruppen skulle legge til grunn at brukerne skal oppleve en vesentlig forenkling i forvaltning og saksbehandling, og at kommunene skal tildeles større ansvar og myndighet innen utmarksforvaltningen. Forslagene er samlet i rapportens kapittel 6.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet sender nå denne rapporten på høring. Departementene har ikke tatt stilling til forslagene, eller gjort en prioritering av hvilke tiltak en vil ta fatt på. Det vil bli gjort etter at høringen er gjennomført.

Faggruppen foreslår en del prinsipper som bør legges til grunn for tiltakene:

- Kommunene bør tillegges flest mulige oppgaver. De må ha tilstrekkelig kapasitet, relevant kompetanse og distanse i forvaltningen. Kommunene må ha arealmessig størrelse tilpasset naturressursen, spesielt der det er nasjonale og internasjonale forpliktelser.
- Kommunene må ha tilstrekkelig politisk og økonomisk handlingsrom der også roller og ansvar i utmarksforvaltningen er avklart.
- Relaterte oppgaver bør i størst mulig grad samles i ett forvaltningsorgan.
- Fylkesmannen bør ha ansvaret for statlig samordning, spisskompetanse og legalitetskontroll.

Faggruppen mener at en varig forenkling av utmarksforvaltningen krever grunnleggende tiltak. Det foreslås følgende:

- Kommunene bør overta forvaltning av verneområder som i sin helhet ligger i kommunene, samt flere fiske- og viltoppgaver. Det gis mulighet for delegasjon i verneområder. Rapporteringssystemer integreres i etablerte systemer.

- Det bør etableres strategiske utmarksstyrer med ansvar for store verneområder og villreinforvaltning i områder der det er villrein.
- Kommunene bør ha førstelinjeansvar for alle saker i utmarksforvaltningen, og det bør utarbeides en samlet IKT-løsning for brukerhenvendelser.
- Det bør utvikles en tydeligere rolle- og arbeidsdeling mellom Statens naturoppsyn og forvaltningsmyndighetene. Fjelltjenesten bør overføres til Statens naturoppsyn.

En del tiltak har en mer overordnet karakter:

- Nasjonal politikk bør samordnes og bli mer tydelig.
- Det bør utvikles mer kunnskap om naturressurser.
- Det bør igangsettes et lovarbeid for å revidere forvaltningen i statsallmenninger.
- Det bør nedsettes et lovutvalg for utmarka.

I tillegg har gruppen foreslått igangsetting av kompetanseutviklingstiltak for kommunene og avklaring av eiendomsforhold i uskiftede bo.

Faggruppen mener at tiltakene samlet vil gi både en vesentlig forenkling for brukerne og et større kommunalt handlingsrom for å utvikle en helhetlig utmarksforvaltning

Vurdering

Oppdal kommune er en stor utmarkskommune der over 70 % av kommunens areal er utmark. 52 % av kommunens areal er vernede områder der Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark og Trollheimen landskapsvernområde utgjør de største. Oppdal er derfor en kommune som vil bli direkte berørt av de endringer departementene foreslår.

Eksempelene som er vist i faggruppens rapport er enkel å kjenne seg igjen i. Utmarksforvaltningen i Norge i dag er kompleks og med mange aktører. For brukeren er dette vanskelig å forholde seg til. Dagens forvaltning er blitt til gjennom stykkevisse vedtak: forskrifter - med senere endringer, retningslinjer, vilkår, EU-direktiv som påvirker, ulike internasjonale konvensjoner som slår inn. Det meste vedtatt for en og en sak, eller ordning, lite sett i sammenheng forvaltningen under ett. Det er et godt initiativ å starte en opprydding i dette.

Rådmannen er i utgangspunktet enig med faggruppens konklusjoner om at forvaltningen bør forenkles. Brukeren/publikum skal være i sentrum og forvaltningen må bygge opp rundt denne. Et felles nasjonalt skjema- og datasystem for utmarksforvaltning er et godt konkret tiltak i så måte.

Faggruppen tilrår å overføre mange av oppgavene til kommunenivå, der kommunen blir koordinerende enhet og førstelinjetjeneste for alle brukerhenvendelser innen forvaltning av utmark. Fylkeskommunens oppgaver innen fiske og vilt foreslås overført til kommunene. Fylkesmannen skal samordne statlig sektors virksomhet overfor kommunene, inneha spisskompetanse og utføre legalitetskontroll.

Rådmannen kan si seg enig i prinsippet i dette, men faggruppens utredning er mangelfull i hvordan dette skal løses i praksis. Det er ikke konkretisert hverken i arbeidsoppgaver og omfang, eller økonomi.

Oppdal kommune er medlem av Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS). De har gått gjennom faggruppens utredning og kommet med følgende uttale: *«USS er enig i faggruppens prinsipielle tilnærming om at flere oppgaver bør overføres til kommunene, men som faggruppen også skriver i sin rapport, side 27, begrenses kommunenes handlingsrom blant annet av økonomi. Det er derfor viktig at det følger med bevilgninger når flere oppgaver legges til kommunene. Mange oppgaver kan trolig gjøres mer kostnadseffektivt lokalt, slik at overføring av ansvar ikke nødvendigvis vil innebære mer penger totalt sett, men at det må gjøres omprioriteringer. Forslagene til tiltak er generelt ikke tydelige nok på hvordan oppgavene planlegges finansiert.*

USS er positiv til at kommunene skal ha førstelinjeansvaret i utmarksforvaltningen under forutsetning av at det følger med midler til å administrere dette ansvaret. USS støtter derfor også at det bør organiseres et systematisk opplæringstilbud for kommunene.

USS støtter også et felles datasystem med et standardisert elektronisk søknadssystem, som det blant annet kan lenkes opp til fra kommunenes hjemmesider»..

Rådmannen er opptatt av at kapasitet i administrasjonen lokalt ikke må bli en flaskehals for god forvaltning. Kommunene må derfor gis handlingsrom både økonomisk og arbeidsmessig for å håndtere nye forvaltningsoppgaver.

En stor del av utredningen vies forvaltning av store sammenhengende naturområder og villreinområder, der dagens forvaltning fordeles mellom verneområdestyrer, villreinnemder og fylkesmennene, samtidig som andre aktører som SNO, villreinutvalg, kommune, bygdeallmenning, Statskog m.fl. har sine ansvarsfelt i de samme områdene. Faggruppen mener at slike ressurser bør forvaltes samlet av ett organ på nivå over enkeltkommuner. Organet bør gis navnet utmarksstyre og omfatte villrein, verneområdet og all forvaltning innenfor sitt avgrensede areal. Sekretariat foreslås lagt til Fylkesmannen. Utmarksstyrene skal kunne delegere myndighet til sekretariat og kommune.

USS uttaler «det er avgjørende å sikre at styrene er demokratisk forankret og at alle kommunestyrer innenfor verneområdet derfor må få utnevne en representant til verneområdestyret/utmarksstyret. Det er også i tråd med det overordnede prinsippet om et demokratisk saksbehandlings- og beslutningssystem, som faggruppen funderer sine foreslåtte tiltak i.(.....). Stortingets intensjon for forvaltningsmodellen er at forvaltningen skjer gjennom interkommunale styrer og USS forutsetter derfor at alle kommuner med arealer innenfor verneområdet er representert i verneområdestyret.»

Rådmannen viser til arbeidet med Regional plan for Dovrefjell og erfaringene fra Dovrefjellrådet, og ser stor nytteverdi både for enhetlig forvaltning og for den enkelte bruker, i å få ett organ som forvalter slike fellesområder. Samtidig er det viktig at kommunen opprettholdes som førstelinjetjeneste også for søknader/tiltak i disse områdene, etter delegert myndighet i de saker som ut fra bruker-perspektiv er formålstjenlig å delegere. En gjennomgang av lovverk tilknyttet utmarksforvaltningen er nødvendig, samt få på plass gode retningslinjer og IKT-løsninger.

Rådmannen er enig i faggruppens forslag til tiltak om en tydeligere rollefordeling mellom SNO og forvaltningsmyndighetene ved at forvaltningsmyndigheten får tydeligere ansvar og mer myndighet til å prioritere kan-oppgavene.

Rådmannen er imidlertid uenig i faggruppens påstand om at kunnskapsgrunnlaget i kommunene er mangelfullt, og at dette er grunnlag for konflikter i utmarksforvaltningen.

Rådmannens tilråding

Saksdokumenter forelå som vist i saksinnledningen.

Kommunestyret gjør slikt vedtak:

Oppdal kommune er positiv til departementets intensjon om forenkling og mer lokal forvaltning av utmarksressursene der bruker-perspektivet settes i fokus. Grunnlaget for gjennomføringen er imidlertid for lite utredet og konkretisert med tanke på omfang, arbeidsoppgaver og økonomi for kommunene. Oppdal kommune forventer å få tilført økonomiske ressurser tilsvarende nye arbeidsoppgaver.

Oppdal kommune støtter forslaget om en gjennomgang av lovverket og samtidig utarbeiding av gode retningslinjer og felles IKT-løsninger.

Oppdal kommune støtter forslaget om felles forvaltning av store verne- og villreinområder. Navnet utmarksstyre passer ikke til et slikt organ, organet bør navngis etter modell fra f.eks. Dovrefjellrådet med områdenavn inkludert. Rådet/utmarksstyret bør ha en sammensetning som sikrer lokal forankring og demokratiske prosesser, der alle berørte kommuner er med. Sekretariatet kan for så vidt ligge hos en av Fylkesmennene i området, men førstelinjetjenesten bør legges til kommunen.

Oppdal kommune imøteser departementenes videre arbeid med tiltakene i rapporten og en konkret tilbakemelding på omfang og økonomi som kommunen kan ta stilling til.